

Kokemäenjoki-vesistöalueeryhmä
kokous 1/2015

MUISTIO

Aika: Perjantaina 4.12. klo 12.30-14.30

Paikka: Villilän Kartano
Villiläntie 1, Nakkila

Läsnä: Outi Aalto, Veijo Heikkilä, Elina Liianharja, Anne Nummela, Juhani Oksanen, Anna Väisänen, Teija Kirkkala, Kari Ylikoski, Pekka Paavilainen, Henna Ryömä

1. Avaus ja tervehdyssanat

Puheenjohtaja Kari Ylikoski avasi kokouksen 12:43.

2. Edellisen kokouksen muistio

Edellinen kokous järjestettiin keväällä 2014 Harjavallassa Bolidenilla.

3. Vesien- ja merenhoidon ajankohtaiset

Ylitarkastaja Pekka Paavilainen esitteli merenhoitosuunnitelmaa ja vesienhoitosuunnitelmia. Tavoitteena on vesien hyvä tila vuoteen 2021 mennessä. Merenhoitosuunnitelma ja vesienhoitosuunnitelmat hyväksyttiin 3.12.2015. Tulvariskien hallintasuunnitelmat hyväksyttäneen 14.12.2015 mennessä. Päätöksistä kuulutetaan. Suunnitelmat ja toimenpideohjelma esitellään sähköisesti ympäristöhallinnon sivuilla www.ymparisto.fi/vaikutavesiin ja alueelliset toimenpideohjelmat on luettavissa sähköisesti www.ymparisto.fi/vesienhoito/lounais-suomi. Pohjavesille on oma toimenpideohjelma. Esitys on tämän muistion liitteenä. (Liite 1)

4. Kokemäenjoen tulvariskien hallintasuunnitelma ja tulvatilanne

Pekka Paavilainen esitteli Kokemäenjoen tulvariskien hallintasuunnitelman tilannetta. Tulvariskien paikat, tulvien riskien tilanne ja tulvavaaratilanteet kartoitettiin, joiden perusteella laadittiin hallintasuunnitelmat. Kokemäenjoen vesistössä tulvariskialueita on Porissa ja Huittisissa. ELY-keskus on laatinut hallintasuunnitelman tulvaryhmän ohjauksessa. Suunnitelmassa on kirjattu tavoitteet, toimenpiteet, viranomaisten vastuut ja roolit ja ympäristöselostuksessa on arvioitu ennaltaehkäisyä ja vähentämismahdollisuuksia. Koko suunnitelma on tulossa luettavaksi ympäristöhallinnon nettisivulle: www.ymparisto.fi/trhs/Kokemaenjoki.

Porin toimenpiteitä: Harjunpäänjoen alaosan järjestelyt (aikaisintaan lupahakemus on vuonna 2016), olemassa olevien uomien ruoppaukset keskustan alueella (koeruoppaukset käynnissä, joilla selvitetään pystytäänkö Vuollejokisimpukkaa siirtämään toiseen paikkaan), suiston niitto ja ruoppaus Pihlavanlahdella, kiinteistökohtaiset tilapäiset ja pysyvät suojaukset (2021 mennessä).

Säpilän oikaisu-uomasta Kokemäenjoen säännöstely-yhtiö on laittanut hankkeen viireille 2013. Suunnittelutyötä on tehty pitkästi ja tällä hetkellä hakemus on ympäristöministeriön käsittelyssä. Esitys on tämän muistion liitteenä. (Liite 2).

5. Norilsk Nickelin Harjavallan tehtaiden nikkelpäästö ja jälkiseuraukset (20 min)

Anna Väisänen KVVY:stä kertoi kokoukselle nikkelpäästön jälkiseurauksista. 5.-6.7.2014 tapahtuneessa päästössä, joka sisälsi mm. 66 tonnia nikkeliä. Jokea tutkittiin monella menetelmällä (vesinäytteenotot, kalastonäytteet, metallinäytteet kalastoista, nahkiaisista, ravuista, kudosuutoksia ravuista, kasvillisuuden ja simpukoiden tutkimukset). Enimmillään havaittiin 1800ug/l nikkeliä. Heinäkuun lopussa pitoisuudet olivat jo normaalilla tasolla. Seuranta jatkettu tänä vuonna normaalin yhteistarkkailuohjelman näytteenoton mukaisesti. Vain yhdellä näyteasemalla todettu metallipitoisuuksien kohonnen. Voimakkaimmat vaikutukset kohdistuivat Harjavallan patoaltaaseen, josta ne normalisoituivat noin viikon kuluessa. Uhanalaisia vuollejokisimpukoita arvioidaan kuolleen noin 15-17% kannasta, mutta todellisuudessa kanta on suurempi -> sivujuopien määriä ei mukana laskuissa. Päästöllä oli vaikutuksia mm. alueellisesti kalanpoikasten eloonjäämiseen, 1-vuotiaiden lohien karkoittumisella, suutarien aineenvaihduntaan, ulpukoilla kohonneita metallipitoisuuksia. 2015: simpukoiden määrä pysynyt ennallaan, kuolleisuus pienentynyt normaalille tasolle, joesta löydettiin hyvin vanhoja vuollejokisimpukoita (jopa 76 vuotiaita), ikäjakauma simpukoissa ei kuitenkaan ole normaali, joten epäily on, että simpukkakuolemia on tapahtunut aiemminkin. Metallitasot nykyisin normaalilla tasolla, mikä ei vaikuta simpukoiden kykyyn tuottaa toukkia. Kalatiehys on voinut vähentyä nikkelpäästön takia, mutta kalastotutkimuksissa on paljon epävarmuustekijöitä. Ulpukoissa oli vuonna 2015 kertynyt enemmän metallipitoisuuksia kuin vuonna 2014. Pohjaeläimissä ei ole havaittu muutoksia vielä näin vuoden aikana.

Tulevaisuudessa Norilsk Nickelin tulee korjata luontovahingot ja tehdä korjaussuunnitelma. Lisäksi tehdään kalataloudellisten vahinkojen arviointi. Seuranta jatkuu ainakin velvoitetarkkailun yhteydessä. (esitys Liite 2)

6. Ajankohtaista vesistöalueella

Sääksjärven tilanne

Juhani Oksanen kertoi Sääksjärven ajankohtaisista asioista. VELHO -hankkeessa tehtiin selvitystilannetta (kuormitusta, vesistöjen hoitoa, mallinuksia). Selvitykset toivat esiin keskeisimpiä ongelmia. Keskeisin ongelma selvitysten perusteella on fosforikuormitus. Kuormitusta tulisi pystyä vähentämään 20-25%:in. Fosforin määrään vaikuttaa sisäinen kuormitus. Runsas roskalakanta lisää sisäistä kuormitusta. Viime kesänä oli vähän sinilevähavaintoja havaintopaikalla ja vesi oli viileä. Limalevää on jonkun verran. Kuha on runsastunut ja muikkukanta on ollut jo useampana vuonna olematon, mikä on vaikuttanut siihen, että roskalalakanta pystyy lisääntymään, koska niitä ei kalasteta pois verkkojen silmäkoon ollessa iso kalastettaessa kuhaa. Tilanne todennäköisesti huononee ensi vuonna, kun kuhan alamittaa nostetaan ja verkkokoko kasvaa. Pikkukalaa ei poisteta. Tällä hetkellä ei ole suurempia toimia suunnitteilla, kun veden pinnan nosto saatiin tehtyä. Tulevaisuudessa tulisi järven eteen toimia ja kuormitusta tulisi yrittää vähentää. Vapaaehtoisvoimia voisi löytyä, jos tehtäviä voitaisiin yksilöidä. Kalastus on yksi tällainen, jos saadaan asia koordinoitua keskitetysti.

Teija Kirkkala kertoi Sääksjärven veden laadusta ja sen kehityksestä. Muikun katoaminen todennäköisesti selittyy ilmastonmuutoksella ja ravinnekuormitus nousee koko ajan, mikä todennäköisesti johtuu sisäisestä kuormituksesta. Tästä voisi miettiä ihan jotain omaakin hanketta.

Waternets -hanke

Waternets –hanke oli Interreg Baltic Sea -rahoitteinen hankehakemus. Hanke ei nyt saatu rahoitusta. Ensimmäinen vaihe läpäistiin, mutta toisesta vaiheesta ei päästy läpi. Hankkeen tarkoituksena oli toteuttaa Satavesi-toimintaa ja mahdollisesti tehdä jotain pieniä toimenpiteitä. Kokemäki olisi ollut yhtenä tässä mukana ja Sääksjärvi toimenpidealueena. Hanketta mahdollisesti haetaan uudelleen.

Toimenpidetaulukko

Kokemäenjoen vesistöalueen toimenpidetaulukon kommentit käsitellään seuraavassa kokouksessa. Henna Ryömä laittaa kommentoidun yhteenvetotaulukon sähköpostilla.

5. Mahdolliset muut asiat

Teija Kirkkala on tehnyt Kokemäenjoesta Kolsin ja Äetsän välillä kasvillisuuskartoitusta viime kesänä. Muutokset ovat huomattavia. Vaikutukset ovat olleet negatiivisia. Tuloksia käydään läpi talvella ja niitä voidaan käydä läpi ensi keväänä Sataveden kokouksessa.

Mietitään hanketta koskien Sääksjärveä ja Kokemäenjoen alaosaa. Sääksjärvellä voisi miettiä poistokalastusta.

Satakuntaliitossa maakuntakaava käsittelyssä ja yhtenä aiheena on turvetuotanto. Nykytilan vesistövaikutuksista on tehty selvitys. Se on olemassa ja tulee verkkosivuille ensi viikolla. Sitä tullaan käyttämään maakuntakaavan pohjana.

ELY –keskuksessa on käynnissä kaksi hanketta (BILKE, jossa selvitetään ilmastonmuutoksen vaikutuksia maanviljelyyn ja toinen hanke on Ravinneneutraali kunta, jossa tavoitellaan alueellisesti ravinteiden kierrätystä ja käyttöä ja näin turvaamaan esim. fosforin kierto alueellisesti.)

Kokemäenjoki.fi pallopanoraamat valmistuivat. Sinne pääsee esimerkiksi Nakkilan kunnan etusivulta.

6. Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään keväällä 2016. Tällöin mahdollisuuksien mukaan pidetään kokous, johon sisältyy kohdevierailu. Ideoita kohteista otetaan vastaan. Esimerkiksi jokisuiston lintualueet, Harjunpäänjoki, kalataloudellisia kunnostustoimia, vesivoimalaitoksen kunnostustoimet, Sääksjärvi, Puurijärvi jne. Palataan tähän keväällä.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:36